

KRAPINSKO-ZAGORSKA
ŽUPANIJA

MREŽA UDRUGA ZAGOR

ŽUPANIJSKI
PROGRAM
DJELOVANJA
ZA MLADE
KRAPINSKO-
ZAGORSKE
ŽUPANIJE

OD 2012.
DO 2016.
GODINE

PROSINAC 2011.

S posebnim zadovoljstvom obraćam Vam se na početku publikacije u kojoj je sadržan još jedan Županijski program djelovanja za mlade nastao suradnjom udruga mladih i Krapinsko-zagorske županije.

Županijski program djelovanja za mlade strateški je dokument politike djelovanja prema mladima kojim se definira nastavak djelovanja čiji je konačan cilj unaprijeđeni položaj mladih i njihova potpuna društvena integracija. Istovremeno, on je izraz snažne i kontinuirane skrbi za mlade na području Krapinsko-zagorske županije.

Politika prema mladima planira se i provodi kroz partnerski odnos županijske uprave i mladih, organiziranih kroz udruge mladih i mrežu udruga mladih, te Savjet za mlade KZZ, već puno desetljeće.

U kreiranju politike prema mladima krenulo se od činjenice da su mladi posebno ranjiva društvena skupina, nedovoljno integrirana u društvo, općenito u nepovoljnijem društvenom položaju u usporedbi sa starijima. S druge strane, vodilo se idejom da su mladi resurs, ne samo demografski, već da energija, entuzijizam i elan, kao karakteristike mladih, predstavljaju snagu za pozitivnu promjenu u društvu.

Obrazovna struktura mladih konstantno se poboljšava. Ipak, preveliki broj mladih s kvalitetnim obrazovanjem, znanjem i vještinama još je uvijek nezaposlen i čeka na priliku da ostvari svoj potencijal u svijetu rada. U brizi o mladima i konkretnom djelovanju treba se početi upravo od traženja rješenja ovog problema, zbog čega se i Županijskom programu djelovanja za mlade stavlja naglasak na aktivnosti oko uključivanja mladih u svijet rada.

Dobri rezultati pozitivnog pristupa prema mladima i čvrstog partnerstva jasno su vidljivi i kroz snažan razvoj udruga mladih. Same udruge mladih prerasle su svoju početnu ulogu artikuliranja problema mladih u ulogu kreatora i provoditelja brojnih aktivnosti i projekata kojima nastoje odgovoriti na potrebe mladih. Temelji za takvo djelovanje dani su upravo ranijim županijskim programima djelovanja za mlade.

Među brojnim kvalitetnim projektima teško je izdvojiti najbolje, no svakako je potrebno spomenuti Sajam udruga Krapinsko-zagorske županije čiji nositelj je Mreža udruga Zagor, a provodi se kontinuirano još od 2006. godine. Kao značajne rezultate provedbe Županijskih programa djelovanja za mlade spomenimo još i Centar za mlade i nezavisnu kulturu kojim je realizirano osiguranje prostora za djelovanje mladih i informativni web portal zagor.info koji mladima i udrugama osigurava sve informacije o projektima za mlade, natječajima i drugim aktualnim pitanjima.

Predstoji još puno rada, a postignuti rezultati trebaju nam biti poticaj za još snažnije djelovanje i to onako kako smo započeli još prvim Županijskim programom djelovanja za mlade. Zajedno!

Željko Kolar Župan Krapinsko-zagorske županije

Dragi članovi i članice udruga, dragi volonteri i volonterke, drage partnerske organizacije,

Pred Vama se nalazi novi Županijski program djelovanja za mlade Krapinsko-zagorske županije. Program se opredjeljuje za stvaranje socijalnih, obrazovnih, kulturnih, materijalnih, političkih, ekoloških i društvenih uvjeta za trajnu dobrobit mladih te njihovo aktivno, potpuno i odgovorno sudjelovanje u društvenoj zajednici te svim područjima ekonomske i političke djelatnosti.

Mlade definiramo kao pripadnike dobne skupine između 15 i 29 godina starosti, a prema popisu stanovništva iz 2011. godine, u našoj županiji je 133 064 stanovnika, a mlade osobe između 15 i 29 godina **čine gotovo 20% ukupnog broja stanovništva. Krapinsko-zagorska županija ima 25 općina i 7 gradova, a ovaj se Program obraća mladima u svim općinama i gradovima.**

Županijski program iz 2006. godine ističe važnost na područjima obrazovanja i informatizacije, zapošljavanja i poduzetništva, socijalne politike, zdravstvene zaštite i reproduktivnog zdravlja, aktivnoga sudjelovanja mladih u društvu, izgradnje civilnoga društva i volonterskoga rada, kulture mladih i slobodnoga vremena, te mobilnosti, informiranja i savjetovanja. Novi Program nadopunili smo aktualnim temama poput socijalnog poduzetništva, demokratizacije, ekologije, kulture mira, nenasilja i ravnopravnosti, Europe i mladih, održivog razvoja i drugih tema.

Posljednjih 5 godina udruge mladih i za mlade zajednički su s Krapinsko-zagorskom županijom i drugim ustanovama, institucijama i organizacijama provodile projekte Županijskog programa. Godišnje se provede više od 30 projekata, a većina projekata nastavlja se svake godine. Projekti se odnose na kreativno provođenje slobodnoga vremena mladih u dnevnim boravcima, organiziraju se izložbe, sportska događanja, glazbene radionice, koncerti, prevencija ovisnosti i drugi projekti nastali kao odgovor na potrebe mladih. Udruge također svake godine uspostavljaju suradnju s novim organizacijama te zajednički rade na provođenju projekata (projekti prevencije ovisnosti, zdravstvene zaštite, pružanje potpore mladima i ostalih projekata za koje je potrebna stručna pomoć).

U ovom se Programu definiraju sljedeći ciljevi:

- utvrditi postojeći društveni položaj mladih, napredak položaja posljednjih 5 godina, te kako poboljšati položaj mladih u trenutnoj situaciji
- konstantno poticati javno djelovanje mladih s ciljem izgradnje što boljeg odnosa s tijelima županijske uprave i lokalne samouprave
- poticati kreativnost mladih
- stvoriti preduvjete za život mladih u Krapinsko-zagorskoj županiji, s ciljem smanjenja odlazaka mladih u druge županije ili inozemstvo

- konstantno poticati uključenje mladih u sustave odlučivanja
- poticati partnerski odnos između mladih i organizacija
- poticati razvoj civilnoga društva u Krapinsko-zagorskoj županiji
- poticati cjeloživotno učenje.

Udruge su svake godine predlagale operativni plan za provođenje Programa, te će se na taj način nastaviti suradnja udruga i Županije. Operativni plan sadrži projekte u kojima se definiraju mjere, načini financiranja, vrijeme provedbe, evaluacija i rezultati.

Nadamo se da će novi Program i dalje biti temelj poboljšanja mladih u društvu te da će se i dalje razvijati i donositi konkretne rezultate utjecaja mladih na svim područjima koja sadrži Program.

Pozivamo sve udruge, posebice udruge mladih i za mlade, ustanove, organizacije, institucije i sve zainteresirane da nam se pridruže u provođenju Programa kako bismo ga provodili u suradnji, partnerski, što kvalitetnije i kreativnije.

Ivana Radanović Predsjednica Mreže udruga Zagor

SADRŽAJ

Obrazovanje, informatizacija i mobilnost	5
Zapošljavanje i poduzetništvo	13
Socijalna politika prema mladima	15
Zdravstvena zaštita i reproduksijsko zdravlje	19
Demokratsko građanstvo, ljudska prava i održivi razvoj - temelj za 21. stoljeće	23
Kultura mladih i slobodno vrijeme	31
Preporuke nevladinim organizacijama	35
Preporuke gradovima i općinama	37

KRATICE: **KZŽ** Krapinsko-zagorska županija **ZARA** Zagorska razvojna agencija
HZZ Hrvatski zavod za zapošljavanje **ZZJZ** Zavod za javno zdravstvo

Obrazovanje, informatizacija i mobilnost

1

Kada govorimo o najvažnijim resursima današnjice prvo ćemo pomisliti na naftu, vodu ili zemlju. No, iako ti resursi jesu neophodni, složiti ćemo se da je ipak u suvremeno doba najvažnije-znanje. Iako je formalno obrazovanje i dalje temelj odgoja i obrazovanja mlade generacije, promjene u toj sferi pretežno su izvan dosega lokalne zajednice. Na Krapinsko-zagorsku županiju prenijeta su osnivačka prava nad osnovnim i srednjim školama uz obvezu materijalnog zbrinjavanja školskih zgrada.

Starost i neodržavanje školskih zgrada, neadekvatno opremljene učionice, nedostatno i usporeno uvođenje novih tehnologija, a sve opravdavano materijalnim siromaštvom; uz to i nedostatak kvalificiranih profesora te rad u dvije smjene, neadekvatni obrazovni programi koji otežavaju socioekonomsko osamostaljivanje mladih, kruti programi koji su teško prilagodljivi interesima korisnika i korisnica (učenika, roditelja, lokalne zajednice,...), prenaplašeno vrednovanje poznavanja činjenica, samo su neki pokazatelji krize formalnog obrazovanja, a svi predstavljaju prijetnju perspektivama razvoja naše županije i društva u cjelini.

Srednjoškolsko formalno obrazovanje trebalo bi uspostaviti mrežu znanja i vještina koja bi bila temelj za buduća znanja i cjeloživotno učenje. Realnost je upravo suprotna – uz spomenute pokazatelje krize, mali broj izbornih i fakultativnih programa te izvannastavnih aktivnosti dodatno učenicima onemogućava razvoj njihovih potencijala i izražavanje kreativnosti. Uz to, ni odgojno područje nije redefinirano u smislu osposobljavanja mladih za život u zajednici (kroz poticanje socijalne odgovornosti i solidarnost, obrazovanje za ljudska prava, nenasilno rješavanje konflikata, očuvanje okoliša, timski rad i sl.).

Neformalno obrazovanje obuhvaća ne samo organizirane nego i spontane obrazovne aktivnosti koje su uspostavljene izvan formalnog obrazovnog sustava, a odlikuje ga prilagodbenost potrebama i interesima korisnika u svrhu usvajanja niza životnih vještina, specifičnih znanja, te upoznavanja s vrednotama i ciljevima demokratskog i civilnog društva. Neformalno obrazovanje neraskidivo je vezano sa suvremenim konceptima cjeloživotnog učenja, društva koje uči, ekonomija temeljenih na znanju i sl. Ono se javlja kao odgovor na nove zahtjeve koji se ne svode samo na stjecanje znanja, nego i na postizanje i razvoj vještina u promijenjenim okolnostima suvremenog društva i tržišta rada. Unatoč tome, kod mladih se

Neformalno obrazovanje obuhvaća ne samo organizirane nego i spontane obrazovne aktivnosti koje su uspostavljene izvan formalnog obrazovnog sustava

osjeća nedovoljno razvijena svijest o potrebi stalnog učenja i osposobljavanja kroz sinergijsko djelovanje formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja.

Programi neformalnog obrazovanja nedovoljno su afirmirani, a od prosvjetnih vlasti i javnosti vrlo slabo prepoznat dio obrazovnog procesa unatoč tome što trendovi u suvremenom svijetu idu prema njihovom uvažavanju, afirmaciji i vrednovanju. Neformalno obrazovanje velik je, neiskorišten i marginaliziran prostor djelovanja mladih.

Ipak, postoje naznake pozitivnog trenda. Sve je veći broj udruga s obrazovnim programima koji su prihvatljivi mladima jer se ne doživljavaju kao nametnuti i obvezatni, a kroz koje mladi doživljavaju afirmaciju i uspjeh. Nedostatak je u tome što su mladi uglavnom slabo ili nikako informirani o mogućnostima za takvo neformalno obrazovanje.

Živimo u informacijskom dobu, kada znanja i ideje postaju osnovni proizvodni resursi. U tom kontekstu, pitanje informatizacije nije svedivo na uvođenje informatike kao obveznog predmeta u škole, na dobru opremljenost računalnih učionica u školama ili na održavanje školskih internet stranica. Potrebno je u sve segmente obrazovnog procesa implementirati nove medije, odnosno primijeniti nove strategije poučavanja (kroz interaktivne programe, multimediju i sl.), a u nastavi primjenjivati informacijsko – komunikacijske vještine i tehnologije i modernizirati usvajanje nastavnih sadržaja. Informatizacija, dakle, znači reorganizaciju ukupne pedagoške djelatnosti škole.

Mobilnost

Razina mobilnosti mladih preduvjet je komunikacijske otvorenosti prema drugim društvima i sredinama. Mobilnošću se postiže protočnost ideja i obogaćuju iskustva, puno uvažavanje njihove odgovornosti za sadržaj svojih sustava obrazovanja i osposobljavanja te za svoju kulturnu i jezičnu raznolikost. Obrazovna mobilnost mladih u Krapinsko–zagorskoj županiji ograničena je prije svega socijalnim uvjetima života, što znači da je odluka o formalnom i neformalnom školovanju također ograničena mogućnostima „džepova” roditelja. Kulturna mobilnost mladih u Krapinsko–zagorskoj županiji je u porastu, iako je još uvijek na nezadovoljavajućoj razini. Zbog nepostojanja dovoljnog broja sadržaja koji bi mlade zanimali i kojima bi mogli proširiti svoje kulturne i obrazovne vidike, mladi su dosta ovisni o odlascima, uglavnom u druge, veće gradove. I ovaj je vid mobilnosti ograničen socijalnim stanjem, iz čega kao krajnja posljedica proizlazi slab interes za sadržaje „više kulturne razine” koji se ipak povremeno ponude u našoj županiji. Pozitivno je što se ipak na neki način ulažu sredstva za financiranje jednog dijela programa kulture udruga mladih, čime se postiže mogućnost široke participacije mladih, kao sudionika/ca i konzumenata/ica kulturnih sadržaja. Turistička mobilnost mladih bilježi pad također zbog socijalnih prilika. Također je važno

istaknuti da se turistički boravci mladih u velikom broju slučajeva oslanjaju na najčešće neželjenu, ali nužnu, najnižu razinu turističkog boravka. Najvažniju međunarodnu iskaznicu EURO<26 ili međunarodnu studentsku iskaznicu IXS kojom se piše mobilnost mladih, ima jako mali broj, odnosno nepoznat je broj onih koji je posjeduju i koriste, a prodajnih mjesta koja daju popuste nositeljima takvih iskaznica u Krapinsko – zagorskoj županiji, praktično niti nema. Studentska iskaznica IKS-ica izvan sveučilišnih ustanova i studentskih centara, kojih nema u Zagorju, nema gotovu nikakvu uporabnu vrijednost (osim npr. popust na prijevoz i sl.), niti međunarodnu verifikaciju, pa tako niti u našoj županiji.

U srednjim školama rekreativni i maturalni izleti i ekskurzije su neobavezna izvannastavna aktivnost i nisu utvrđena nastavnim planom nego se provode trendovski, prema komercijalnim kriterijima, bez potrebne razine edukacijskih elemenata. Mobilnost treba shvatiti kao investicijski potencijal u ljudski potencijal za ekonomsko tržište EU. Može se dokazati da mobilnost ima vrlo pozitivno djelovanje na učenje kod ljudi, povoljno utječe na stvaralačke procese, socijalno umrežavanje, ekonomske vještine, otvaranje u kulturnom smislu i dr.

Mlade treba informirati o postojećim programima koji im nude mobilnosti unutar Europske unije.

Hrvatska, a samim time ni županija, ne poznaju klasične informativne centre za mlade kakvi postoje u ostalim europskim zemljama. Tek neke od njihovih funkcija obavljaju veći Internet klubovi i omladinske turističke poslovnice u makroregionalnim centrima. Nedostatak info centara bitno utječe na razinu informiranosti mladih i stupanj njihova društvenoga djelovanja. Postojeće organizacije mladih i za mlade u Krapinsko – zagorskoj županiji su umrežene i na određeni način koordiniraju svoje aktivnosti, ali zbog nedostatka financijske potpore njihov doseg ograničen je i uspijevaju angažirati određenu skupinu mladih ljudi koji su većinom u njihovoj blizini i od prije su upoznati i uključeni u programe koji im se nude.

Postojeći obrazovni sustav nema izgrađen institut savjetodavnih službi za učenike, učenice i studente i studentice (koji bi pravodobno prepoznavale probleme i pružale informacije o mogućnostima stručne pomoći i rješavanja problema) ni na jednoj razini. U sustavu školstva ne postoji dovoljno dobro organizirana savjetovanišna služba, koja bi bila osposobljena za pro-aktivno i preventivno djelovanje prema učenicima. Funkciju savjetovaništa nemaju niti studentske referade na sveučilištima. Mladi su također prisiljeni uložiti veliki napor u uspostavljanju odgovarajućih kontakata i pronalaženju potrebnih informacija kako bi iskoristili svoja prava i mogućnosti (primjerice, mladi koje zanimaju mogućnosti daljnje ili dopunskog obrazovanja i planiranja karijere).

PRIJEDLOG MJERA

1.1. Cjeloživotno obrazovanje promovirati među mladima kao jednu od najvažnijih odrednica sustava obrazovanja.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, nevladine udruge

SURADNICI/PARTNERI: osnovne i srednje škole, resorna ministarstva, visoka učilišta i veleučilišta, ustanove koje se bave obrazovanjem odraslih

1.2. Napraviti generalnu sliku stanja školskih zgrada te poticanje izrade petogodišnjeg plana ulaganja i sanacije.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, nevladine udruge

SURADNICI/PARTNERI: osnovne i srednje škole

1.3. Razraditi program kontinuiranog opremanja informatičkih učionica, implementacije novih medija i strategija poučavanja u sve segmente obrazovnog procesa te poticati tehnološke i multimedijske inovacije u izvođenju nastave.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, osnovne i srednje škole

SURADNICI/PARTNERI: nevladine udruge, općine i gradovi

1.4. Poticati mlade na nastavak obrazovanja razvijanjem sustava pravodobnog informiranja i potpore mladima za nastavak školovanja, te omogućavanjem horizontalne i vertikalne prohodnosti.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, osnovne i srednje škole

SURADNICI/PARTNERI: nevladine udruge, općine i gradovi

1.5. Sustavno pratiti kretanje broja mladih koji napuštaju obrazovanje prije stjecanja kvalifikacije te izraditi program mjera za njihov povratak u sustav obrazovanja.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, nevladine udruge

SURADNICI/PARTNERI: HZZ, ZARA, općine i gradovi

1.6. Podupirati osnivanje visokoškolskih ustanova sukladno strateškim odrednicama razvoja županije.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, resorna ministarstva, gospodarski subjekti

SURADNICI/PARTNERI: nevladine udruge, HZZ, ZARA

1.7. Financijski i materijalno poticati škole na organiziranje dodatnih izvannastavnih aktivnosti.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, resorna ministarstva

SURADNICI/PARTNERI: osnovne i srednje škole, nevladine udruge

1.8. Poticati suradnju županijskih institucija, posebice škola, s organizacijama civilnog društva u provedbi programa neformalnog obrazovanja te sportskih i kulturnih programa za mlade.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, nevladine udruge

SURADNICI/PARTNERI: osnovne i srednje škole

1.9. Poticati osnivanje zaklade u svrhu stipendiranja posebno nadarenih mladih u našoj županiji.

NOSITELJI: nevladine udruge, osnovne i srednje škole, gospodarski subjekti (Gospodarska i Obrtnička komora)

SURADNICI/PARTNERI: Krapinsko-zagorska županija

1.10. Potaknuti škole, institucije, gospodarske subjekte i druge koji moderniziraju informatičku opremu da opremu koju ne koriste doniraju djeci i mladima lošijeg imovinskog statusa.

NOSITELJI: nevladine udruge, osnovne i srednje škole, gospodarski subjekti

SURADNICI/PARTNERI: Krapinsko-zagorska županija

1.11. Podupirati projekte i programe koji doprinose umrežavanju i obrazovanju udruga mladih i za mlade.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, nevladine udruge

SURADNICI/PARTNERI: gospodarski subjekti

1.12. Kroz sustav stipendija poticati učenike/ce i studente/ice na odabir rodno ne-tradicionalnih zanimanja

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, ZARA, HZZ

SURADNICI/PARTNERI: nevladine udruge, gospodarski subjekti, osnovne i srednje škole

1.13. Promovirati mobilnost mladih u obrazovanju.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, nevladine udruge

SURADNICI/PARTNERI: osnovne i srednje škole, ZARA, gospodarski subjekti

1.14. Poticati izlaženje školskih periodičnih publikacija, internet izdanja, fanzina,...

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, nevladine udruge

SURADNICI/PARTNERI: osnovne i srednje škole, kulturne ustanove

1.15. Podupirati razvoj neprofitnih projekata zasnovanih na internetu i računalnim medijima.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, nevladine udruge

SURADNICI/PARTNERI: osnovne i srednje škole, kulturne ustanove

1.16. Kontinuirano razvijati i prilagođavati županijskim potrebama Program stipendiranja učenika, studenata i mladih kojim bi se djelomično ili u potpunosti stipendirali boravci mladih u europskim zemljama, a s ciljem usavršavanja ili učenja stranog jezika.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija

SURADNICI/PARTNERI: nevladine udruge, osnovne i srednje škole, gospodarski subjekti, HZZ

1.17. Informirati mlade o mogućnostima razmjene mladih, o programima EU za mobilnost mladih u obrazovanju, o mogućnostima korištenja postojećih programa EU.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, nevladine udruge

SURADNICI/PARTNERI: osnovne i srednje škole, gospodarski subjekti, HZZ, ZARA

1.18. Poticati uvođenje jezične putovnice u osnovne i srednje škole u Krapinsko-zagorskoj županiji.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, nevladine udruge, osnovne i srednje škole

SURADNICI/PARTNERI: HZZ

Zapošljavanje i poduzetništvo

2

Sve sporije ekonomsko osamostaljivanje mladih, te produbljivanje njihove ekonomske ovisnosti i marginalizacije, primorava nas da ponovno sagledavamo jednu od najvažnijih dilema suvremenog hrvatskog društva – jesu li mladi društveni i ekonomski resurs, izvor kreativnosti, inovacija i vitalnosti, ili su (kako ih šira društvena okolina na žalost češće promatra) društveni problem. Glavna prepreka društvene integracije mladih, ujedno i osnovna pretpostavka njihovog izlaska iz marginalnosti, je ekonomsko osamostaljivanje i prilika za zapošljavanje.

Ekonomska realnost ne ohrabruje. Stopa nezaposlenosti u Hrvatskoj se tijekom 2010. kretala oko 17,5 posto. Natprosječni udio u nezaposlenosti činile su upravo mlade osobe između 15. i 24. godine – njih oko 25 posto, odnosno četvrtina mladih posao nije uspjela pronaći, što ih u potpunosti stavlja u ovisnost od pomoći institucija, a očekivanja od države nerealno su visoka.

Zapošljavanje, a osobito zapošljavanje mladih, prioritetna je zadaća i socijalne i gospodarske politike u Hrvatskoj. Prelazak iz obrazovnog sustava u svijet rada jedno je od najneizvjesnijih razdoblja u životu mladog čovjeka, a prepreka na tom putu izuzetno je mnogo. Prije svega, tržište je u potrazi za radnicima s iskustvom od najmanje dvije godine. Mladi, izlazeći iz srednje škole ili fakulteta, nemaju dovoljno ili uopće nemaju radnog iskustva.

Nadalje, osposobljavanje mladih za poduzetnike kroz redovito i neformalno obrazovanje jedan je od osnovnih preduvjeta za ostvarenje gospodarskog razvoja. Razvijanje stručnih znanja i vještina uspješnog poslovanja kod mladih utječe na povećanje njihovih šansi za zapošljavanje, te doprinosi ukupnom društvenom razvoju. Mladi su, kao nositelji novih znanja, te vještine prilagodbe novim tehnologijama, društvena skupina koja jamči višestruki povrat uloženoga.

Preduvjet ekonomskog osnaživanja mladih je i razvoj poduzetničkog duha kod mlade generacije. Ovdje se javlja problem nedostatka relevantnih informacija o postojećim poticajnim mjerama, nedostatno kreditiranje poduzetničkih projekata mladih, ali i nedovoljna osviještenost nositelja poticajnih mjera o potrebama mladih kao potencijalnih korisnika tih mjera.

U tom kontekstu treba ukazati na socijalno poduzetništvo kao potencijalni dio rješenja problema – ono mladima daje priliku za zapošljavanje, a ujedno predstavlja poduzetnički projekt koji ima višestruke pozitivne ekonomske i socijalne učinke. Socijalno poduzetništvo jača društvenu odgovornost mladih, motivirano je ulaganjem u dobrobit zajednice, a vođeno

principima održivog razvoja. Kako bi socijalno poduzetništvo osnažili kao polugu ekonomskog uključivanja mladih, važno je potaknuti širu društvenu zajednicu da na početku razvoja ovog tipa poduzetništva u Hrvatskoj ulaže u stvaranje poticajnog okruženja za najrazličitije socijalno-poduzetničke inovacije.

PRIJEDLOG MJERA

2.1. Podupirati i uključivati se u projekte organizacija civilnog društva i institucija koje pripremaju mlade za aktivnu participaciju na tržištu rada.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, nevladine udruge, HZZ

SURADNICI/PARTNERI: gospodarski subjekti, ZARA

2.2. Izraditi temeljitu analizu nezaposlenosti mladih u KZŽ te sukladno tome kreirati i provoditi mjere za zapošljavanje mladih

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, nevladine udruge, HZZ

SURADNICI/PARTNERI: gospodarski subjekti, ZARA

2.3. Osmisliti i provoditi programe kreditiranja poduzetničkih projekata mladih u svrhu samozapošljavanja

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, HZZ, ZARA

SURADNICI/PARTNERI: nevladine udruge

2.4. Osigurati dostupnost informacija o državnim i lokalnim poticajnim mjerama, postupku osnivanja tvrtke ili pokretanju obrta, kreditiranju, ponudi radne snage, zainteresiranim ulagačima i sl.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, ZARA

SURADNICI/PARTNERI: nevladine udruge, HZZ

2.5. Razraditi programe društvenog angažmana nezaposlenih mladih

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, ZARA, HZZ

SURADNICI/PARTNERI: nevladine udruge

2.6. Osmisliti i provoditi programe edukacije mladih poduzetnika/ca

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, ZARA, HZZ, nevladine udruge

SURADNICI/PARTNERI: gospodarski subjekti

Socijalna politika prema mladima

3

Socijalna politika prema mladima razvila se kao sustav usmjerenih društvenih intervencija s ciljem prevladavanja socijalnih rizika, ublažavanja nejednakosti, ujednačavanja životnih šansi te poticanja društvene solidarnosti i integracije mladih. Ona je nužna poluga unapređenja društvenog položaja svih mladih, a posebice skupina koje trebaju dodatnu pozornost i potporu.

Socijalna ranjivost mladih očituje se kroz niz fenomena. Završavajući obrazovanje, mladi nemaju jasne perspektive o mogućnostima zapošljavanja, profesionalnog razvoja te vođenja samostalnog i produktivnog života. U osobito su nepovoljnom položaju mladi koji napuštaju obrazovanje prije stjecanja kvalifikacije, jer je izvjesno da će zbog male mogućnosti zapošljavanja biti izloženiji rizicima siromaštva i razvoja društveno neprihvatljivog ponašanja. Dugotrajna nezaposlenost, ali i zapošljavanje u nesigurnim, loše plaćenim i rizičnim poslovima važan su segment marginaliziranog socio-ekonomskog položaja mladih. Mladi su najsiromašnija društvena skupina i rijetko raspolažu imovinom. Obiteljska solidarnost i podrška stoga je najvažniji i presudni mehanizam suzbijanja većine rizika kojima su izloženi mladi u našem društvu. No, problemi mladih dodatno se osnažuju kada obitelji nisu u mogućnosti ekonomski podržati svoje mlade članove, čime oni postaju socijalno još ranjiviji, a njihovo stambeno osamostaljivanje te zasnivanje obitelji i roditeljstvo neizvjesnije.

Svi socijalni programi namijenjeni mladim osobama s invaliditetom moraju za cilj imati postizanje njihove najveće moguće samostalnosti, ekonomske nezavisnosti i potpunog uključivanja u društvo, s naglaskom na stvarno uključenje osoba s invaliditetom na razini lokalne zajednice. Mladi s invaliditetom su heterogena skupina, s različitim vrstama i stupnjevima ograničenja sposobnosti (nekima su potrebne posebne zdravstvene i socijalne usluge, drugima specijalizirani obrazovni programi, a dijelu je potrebna i materijalna pomoć). Njihovo odrastanje, osamostaljivanje i aktivno uključivanje u društvo obilježeno je višestrukim zaprekama. Dok im, s jedne strane, brojne fizičke barijere onemogućuju pristup i sudjelovanje, s druge strane oni unutar različitih organizacija često imaju marginaliziranu poziciju, teško artikuliraju zahtjeve i nedovoljno sudjeluju u odlučivanju, a mogućnost za samostalan život

najčešće im je svedena na izbor između života s roditeljima ili života u instituciji, što sa stajališta prava na najveću moguću samostalnost nije prihvatljivo.

Mladost, odnosno adolescentsko doba, također je vrijeme učestalijih rizičnih ponašanja. Iako velik broj mladih prekrši društvene norme, poremećajem se smatraju ona ponašanja koja ometaju dijete ili mladog čovjeka u redovnom funkcioniranju te mogu biti štetna i opasna za tog pojedinca, ali i za njegovo okruženje. Poremećaji u ponašanju obuhvaćaju niz vrlo različitih odstupanja u svim područjima funkcioniranja djece i mladih, od odnosa s bližnjima, socijalnom okolinom i autoritetima, preko poteškoća u pogledu prehrane, krađa, korištenja i preprodaje ilegalnih psihoaktivnih sredstava, bježanja od kuće i skitnje, do agresivnosti, nasilničkog ponašanja i drugih oblika asocijalnog, antisocijalnog i kriminalnog ponašanja. Stručna i šira javnost uglavnom reagira kada takva ponašanja rezultiraju tragičnim ishodom. Djeca i mladi s poremećajima u ponašanju mogu biti izdvojeni iz obitelji i smješteni u domove socijalne skrbi ili uključeni u njihov dnevni tretman, upućeni u odgojnu ustanovu, odgojni zavod ili maloljetnički zatvor. Institucionalni tretman mladih s poremećajima u ponašanju upitne je učinkovitosti s obzirom na zastarjelost metoda, nizak standard i nedovoljan broj stručnjaka. Stoga je važno sve snage usmjeriti na primarnu prevenciju poremećaja u ponašanju kroz sustav intervencija u kojem sudjeluje obitelj, škola, lokalna zajednica, sportski klubovi, nevladine organizacije i drugi.

Skupina mladih koji su zbog različitih razloga ostali bez podrške obitelji brojčano je mala, ali zahtijeva veliku odgovornost društva u pogledu izjednačavanja životnih šansi. Javne službe njima postaju „institucionalni roditelji”, te imaju odgovornost podržati mlade do njihova osamostaljivanja. Iako odgovornost društva za obrazovanje mladih bez roditeljske skrbi završava sa srednjom školom, u okviru sustava socijalne skrbi, veliki je napredak ostvaren uspostavljanjem stambenih zajednica u kojima se mlade osobe osposobljavaju za samostalan život. Važno je ovakva nastojanja dodatno osnažiti kroz zajedničko djelovanje lokalnih zajednica, udruga civilnog društva i institucija socijalne skrbi.

PRIJEDLOG MJERA

3.1. Istražiti stanje kvalitete života mladih naše županije kroz sagledavanje obiteljskih struktura, stambenih prilika, radnog status mladih, prihoda njihovih kućanstava i dr., te s obzirom na rezultate razviti programe poboljšanja kvalitete života mladih.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, HZZ, nevladine udruge

SURADNICI/PARTNERI: Zavod za socijalnu skrb KZZ, resorna ministarstva, općine i gradovi

3.2. Razviti mjere obiteljske politike kako bi olakšali položaj mladim obiteljima s djecom razvojem instrumenata poput dječjih doplataka, izgradnjom široko dostupne mreže servisa za skrb o djeci, i sl.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, HZZ, nevladine udruge

SURADNICI/PARTNERI: Zavod za socijalnu skrb KZZ, resorna ministarstva, općine i gradovi

3.3. Poticati organiziranje i aktivnost mladih osoba s invaliditetom u procesu donošenja odluka

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, nevladine udruge

SURADNICI/PARTNERI: Zavod za socijalnu skrb KZZ, resorna ministarstva, općine i gradovi

3.4. Poticati otvaranje smještajnih kapaciteta za samostalan život mladih osoba s invaliditetom kroz program deinstitucionalizacije.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija

SURADNICI/PARTNERI: Zavod za socijalnu skrb KZZ, resorna ministarstva, općine i gradovi, nevladine udruge

3.4. U lokalnoj zajednici razvijati programe vršnjačke pomoći i uključivanja mladih u prevenciju i korekciju socijalno neprihvatljivog ponašanja.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija

SURADNICI/PARTNERI: Zavod za socijalnu skrb KZZ, resorna ministarstva, općine i gradovi, nevladine udruge

3.5. Educirati mlade o potrebi aktivnog uključivanja osoba s teškoćama u razvoju u društvo uz uvažavanje njihove samostalnosti i dostojanstva.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija

SURADNICI/PARTNERI: Zavod za socijalnu skrb KZZ, resorna ministarstva, općine i gradovi, nevladine udruge

Svi socijalni programi namijenjeni mladim osobama s invaliditetom moraju za cilj imati postizanje njihove najveće moguće samostalnosti, ekonomske nezavisnosti i potpunog uključenja u društvo

Zdravstvena zaštita i reprodukcijsko zdravlje

4

Dobro je biti i ostati zdrav. No, zdravstveno stanje mladih uvelike ovisi o poremećajima i bolestima povezanim s određenim ponašanjima, navikama i stilovima življenja (prekomjerno konzumiranje alkohola, pušenje duhana, te uživanje psihoaktivnih droga, rizično seksualno ponašanje i spolno prenosive bolesti, neadekvatna tjelesna aktivnost, kvaliteta prehrane, poremećaji uzimanja hrane te posljedice prometnih nesreća), te psihosocijalni problemi (samoubojstva i duševni poremećaji). Dugogodišnja i kontinuirana praćenja pokazuju da je u porastu konzumacija duhana, alkohola te drugih psihoaktivnih sredstava.

Na području KZŽ u 2010. registrirano je ukupno 14 ovisnika/ca o drogama, isto kao i 2009. godine. 2008. godine registrirano je 32 ovisnika o drogama. Najveći broj korisnika/ca konzumira marihuanu, a manji je broj opijatskih ovisnika/ca.

Rad s mladima s teškoćama u razvoju zahtijeva poseban pristup. U ovoj skupini su mladi s poteškoćama učenja i formalnog stjecanja znanja, psihičkim, emocionalnim i mentalnim poteškoćama, smetnjama u ponašanju, osobe s invaliditetom ili posebnim potrebama i drugi. Mladi s kroničnim bolestima zbog bolesti ili lijekova koje uzimaju ne postižu uspjeh u školi koji bi bio primjeren njihovim sposobnostima. Predrasude o sposobnostima osoba s teškoćama u razvoju i negativan stav prema njima utječe značajno na školski uspjeh i napredovanje u radu. Različiti oblici zlostavljanja i zanemarivanja mladih su ozbiljan zdravstveni problem. Istraživanja i sustavnoga praćenja mentalnoga zdravlja mladih nema dovoljno, zbog čega nedostaje cjelovita slika stanja.

Temelj za pružanje kvalitetne zdravstvene zaštite školskoj djeci i mladima su odgovarajuće promjene (manji normativ i standard, multidisciplinarni timovi, formiranje referalnih centara za određene probleme, i s navedenim, usklađen program mjera zdravstvene zaštite školske djece, mladih i studenata/ica), te kontinuirani rad i edukacija profesionalaca i drugih suradnika/ca.

Pravo na reproduktivno zdravlje predstavlja dio općih ljudskih prava. Isto tako uključuje i dostupnost informacija i sredstava za kontracepciju te pravo na najviše standarde zaštite seksualnog i reproduktivnog zdravlja.

Zaštita reproduktivnog zdravlja uključuje edukaciju o spolnosti i reprodukciji, savjetovanje o planiranju obitelji, zdravstvenu zaštitu reprodukcije, prevenciju, dijagnostiku i liječenje različitih bolesti i poremećaja, prekide trudnoće te prevenciju spolnog zlostavljanja i skrb o žrtvama.

Glavni problemi spolnog i reproduktivnog zdravlja adolescenata jesu: neplanirane trudnoće, pobačaji (posebno ilegalni/nestručni), adolescentne trudnoće i porodi, kontracepcija, spolno prenosive bolesti, HIV/AIDS, spolno nasilje i iskorištavanje.

Problemi reproduktivnog zdravlja adolescenata/ica ugrožavaju njihovo fizičko, psihičko i socijalno zdravlje, a katkad dovode i do njihove smrti. Ti su rizici među najozbiljnijim zdravstvenim problemima pa zbog svoje važnosti i proširenosti postaju i javnozdravstveni problemi.

Zaštita reproduktivnog zdravlja uključuje edukaciju o spolnosti i reprodukciji, savjetovanje o planiranju obitelji, zdravstvenu zaštitu reprodukcije, prevenciju, dijagnostiku i liječenje različitih bolesti i poremećaja, prekide trudnoće te prevenciju spolnog zlostavljanja i skrb o žrtvama. Reproductivno zdravlje pretpostavka je ljudske spolnosti, bez obzira vodi li reprodukciji ili ne.

Proučavajući županijski program djelovanja za mlade stekli smo dojam da prevencija počinje ranim otkrivanjem određenog problema kod mladih. Naše mišljenje je da prevencija počinje puno ranije i da prevenciju trebaju provoditi prije svega roditelji djece i učitelji/ce koji najviše vremena provode s djecom i kojima djeca najviše vjeruju. U programu za mlade pod „Suradnici/partneri” ni u jednoj mjeri programa ne spominju se roditelji, učitelji i učiteljice, škole, a oni su prvi u edukaciji i tu djeca, a kasnije mladi, stvaraju temelje svoje odgovornosti prema sebi i cijeloj zajednici.

Djelomičnu odgovornost, za probleme mladih, trebaju preuzeti i jedinice lokalne samouprave zbog nedavanja važnosti udrugama koje se mogu i žele baviti mladima. Tu mislimo na sve udruge mladih, sportske, planinarske i sve koje mogu svojim ciljevima i djelatnostima zaokupiti mlade od najranije dobi i spriječiti rizično ponašanje u društvu mladih.

Državne institucije, centri za socijalnu skrb, zaštitu obitelji, prevenciju ovisnosti služe za istraživanje i detektiranje problema i edukaciju djece, mladih, ali i roditelja koji moraju biti prvi u prevenciji.

PRIJEDLOG MJERA

4.1. Provoditi edukacije mladih o seksualnim i reproduktivnim pravima i slobodama te zdravlju, a u okviru toga posebno poticati vršnjačku edukaciju.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, Zavod za socijalnu skrb KZZ, osnovne i srednje škole, nevladine udruge, zdravstvene ustanove

SURADNICI/PARTNERI: resorna ministarstva

4.2. Osnovati zdravstvena savjetovališta za mlade unutar zdravstvenog i prosvjetnog sustava uz uključivanje nevladinih organizacija.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, Zavod za socijalnu skrb KZZ, osnovne i srednje škole, nevladine udruge, zdravstvene ustanove

SURADNICI/PARTNERI: resorna ministarstva

4.3. Provoditi istraživanja s ciljem utvrđivanja različitih zdravstvenih ponašanja mladih u svrhu kreiranja mjera javnozdravstvene zaštite i prevencije rizičnih ponašanja.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, Zavod za socijalnu skrb KZZ, osnovne i srednje škole, nevladine udruge, zdravstvene ustanove

SURADNICI/PARTNERI: resorna ministarstva

4.5. Provoditi prevenciju prometnih nesreća orijentiranu na mlade vozače posebnim školskim aktivnostima i kampanjama, uz uvažavanje rodne dimenzije problema.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, Zavod za socijalnu skrb KZZ, osnovne i srednje škole, nevladine udruge, zdravstvene ustanove, policija

SURADNICI/PARTNERI: resorna ministarstva

4.6. Poticati programe prevencije samoubojstva i pokušaja samoubojstva mladih te njihovo sustavno praćenje.

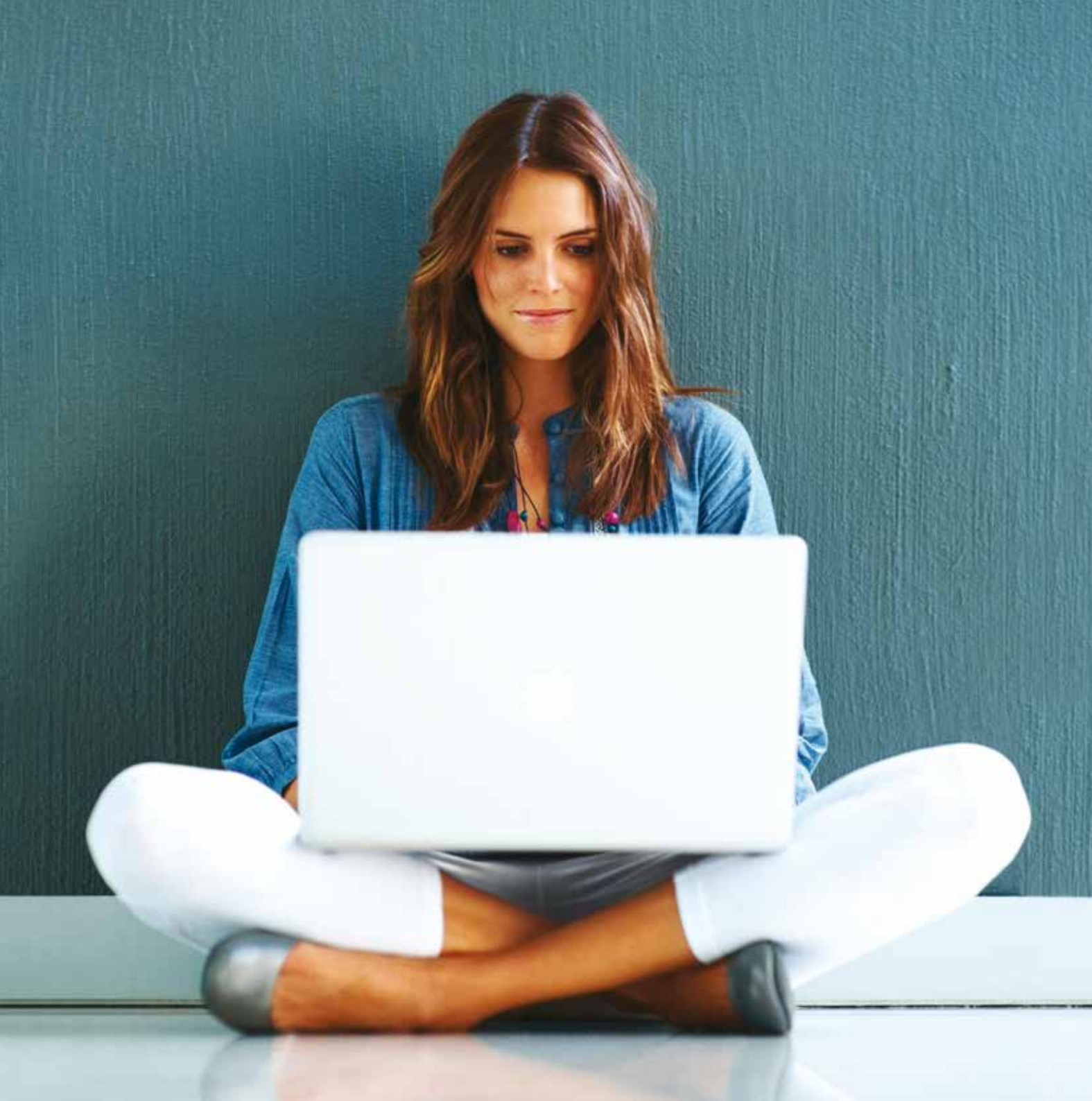
NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, Zavod za socijalnu skrb KZZ, osnovne i srednje škole, nevladine udruge, zdravstvene ustanove, policija, ZZJZ

SURADNICI/PARTNERI: resorna ministarstva

4.7. Izraditi program zdrave prehrane u školskih kuhinjama

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, Zavod za socijalnu skrb KZZ, osnovne i srednje škole, nevladine udruge, zdravstvene ustanove, policija, ZZJZ

SURADNICI/PARTNERI: resorna ministarstva, općine i gradovi

Demokratsko građanstvo, ljudska prava i održivi razvoj – temelj za 21. stoljeće

5

Sve je raširenije nepovjerenje mladih prema društvenim i političkim institucijama. No, nepovjerenje je obostrano, a rezultat je minimalni društveni i politički utjecaj mladih, čak i kada se radi o problemima koji se prvenstveno tiču njihove generacije. Od lokalne do državne razine političkog odlučivanja rijetko smo svjedoci autentičnoga zastupanja interesa mladih u tijelima vlasti, a inicijative koje se javljaju u omladinskoj, učeničkoj ili studentskoj populaciji često su predmet marginalizacije, omalovažavanja i onemogućavanja.

Uz nedovoljnu informiranost mladih o građanskom društvu, demokraciji, procesima političkog odlučivanja i djelovanja, malo je mladih koji se odlučuju na aktivno sudjelovanje. Iako je interes za politiku i politička zbivanja izrazito opao, većina ljudi, uključujući i mladu generaciju, nije općenito nezainteresirana za politiku. Istraživanja pokazuju da mladi najvažnijima smatraju pitanja poput ekologije, ljudskih prava, obiteljske politike i seksualnih sloboda. Da bi mladi građanin i građanka postao subjekt političkog odlučivanja trebao bi biti upoznat s pojmovima poput vladavine prava, ljudskih prava, prava na zdravlje, ljudskog dostojanstva, nediskriminacije, socijalnih prava, slobode izražavanja, slobode medija, prava na obrazovanje, ženskih ljudskih prava, ... te s različitim formama sudjelovanja u demokratskim procesima.

Uvijek se iznova pokazuje da je važno ustrajati na promjeni javne svijesti o važnosti aktivnog sudjelovanja mladih, te na otvaranju društvenog i političkog prostora za djelovanje mladih, informiranju i obrazovanju mladih za sudjelovanje u demokratskom društvu i poboljšanju suradnje vladinog i nevladinog sektora.

Mladi su aktivni u drugim područjima, poput aktivnog angažmana u nevladinim organizacijama, školskim klubovima, debatnim klubovima, volonterskim klubovima i u drugim oblicima surađivanja.

DEMOKRATIZACIJA

Demokracija je najmoćnija pokretačka ideja 20. i 21. stoljeća. Ponuđena su mnoga tumačenja odgovora na pitanje što je demokracija, a najčešće se govori o sustavu u kojem se političke stranke djelotvorno natječu za položaje moći kroz redovite i pravedne izbore u kojima mogu sudjelovati svi građani. Prava demokratske participacije dolaze zajedno s građanskim slobodama – slobodom izražavanja i rasprave te stvaranja i pridruživanja političkim grupama i asocijacijama.

Demokratizacija spada u najvažnije suvremene procese na globalnoj razini jer:

- suvremeni se svijet zasniva na aktivnoj komunikaciji, decentralizaciji i fleksibilnosti
- monopol nad informacijama nema budućnost u prirodno otvorenom okviru globalnih komunikacija
- revolucija u komunikacijama stvorila je aktivnije, refleksivnije građanstvo.

Osobito se važnim smatra proces produblivanja same demokracije, odnosno tzv. „demokratiziranje demokracije”. Taj proces ima dva pola: s jedne strane suvremena demokracija mora biti transnacionalna, a s druge uključivati demokratizaciju emocija, odnosno principe slobodne, otvorene komunikacije, ravnopravnosti i nenasilja implementirati u najintimnije odnose. Demokratizacija uključuje postojanje djelotvornih antikorupcijskih mjera, poticanje veće transparentnosti u političkim poslovima, eksperimente s alternativnim demokratskim procedurama i sl., ali i sprječavati sve oblike nasilja, huliganstva, netrpeljivosti, rasizma, šovinizma i ksenofobije uz razvijanje svijesti o uvažavanju pluralizma kulturnih obrazaca te dekonstrukciju rodnih stereotipa.

KULTURA MIRA, NENASILJE I RAVNOPRAVNOST

Ujedinjeni narodi su 1999. godine donijeli Deklaraciju o kulturi mira u kojoj je sveobuhvatno i jasno opisana definicija kulture mira kao zbir vrijednosti, stavova, tradicija, načina ponašanja i načina života zasnovanih na: poštovanju života, prekidu nasilja te promociji i primjeni nenasilja kroz obrazovanje, dijalog i suradnju; potpunom poštovanju načela suverenosti, teritorijalne cjelovitosti i političke neovisnosti država te nepostojanja interveniranja u stvari čija bit pripada domaćem zakonodavstvu neke države, a u skladu je s poveljom Ujedinjenih naroda i međunarodnim pravom; punom poštovanju promocije svih ljudskih prava i temeljnih sloboda; predanosti mirnom rješavanju sukoba; nastojanjima za zadovoljavanje razvojnih potreba i potreba okoliša sadašnjih i budućih generacija; poštovanju i promoviranju prava na razvoj; poštovanju i promoviranju jednakih prava i mogućnosti za žene i muškarce; poštovanju i promoviranju svačijeg prava na slobodu izražavanja, mišljenja i informiranja; napredujućem razumijevanju, toleranciji i solidarnosti između svih civilizacija, naroda i kultura, uključujući etničke, religijske i jezične manjine.

U Krapinsko-zagorskoj županiji, kao i na nivou cijele zemlje, postoji problem nasilja

među mladima, posebno u školama. Krapinsko-zagorska županija ima izrazito homogenu narodnosnu strukturu, od čak 98,44% osoba koje se izjašnjavaju kao Hrvatsi/ce. Iako ta činjenica ne mora nužno biti uzrok slabe razvijenosti vrijednosti interkulturalizma, ona može biti preduvjet njihovog zapostavljanja. Stoga je te vrijednosti važno među mladima u našoj županiji kontinuirano promicati i razvijati u svrhu smanjenja predrasuda, diskriminacije, stereotipa i ostalih negativnih društvenih pojava.

Uz to u školama postoji deficit adekvatnih odgojno-obrazovnih programa usmjerenih na razvijanje kulture mira i nenasilja, odnosno odgoja za demokratsko građanstvo i ljudska prava. Obrazovni sustav, pogotovo njegovu sadržajnu dimenziju, ne može se mijenjati na županijskoj razini. Ipak, Županija zajedno sa školama i udrugama civilnog društva može razviti prijeko potrebne programe neformalnog obrazovanja na tu temu.

EKOLOGIJA

Ekologija (grč. *oikos*: dom, prebivalište + *logos*: nauka) je nauka o životnoj okolini koja proučava odnose između živih bića, sredine u kojoj živa bića žive, te čime se hrane. Današnja tehnologija je u velikoj mjeri promijenila način života naroda širom svijeta i ljudi su gotovo zaboravili na ekološki sustav koji ih okružuje i održava živima. Prisiljeni smo podići savjest o ekologiji zbog budućih naraštaja. Često se za zagađenje okoliša odmah okrivljuju industrija, automobili, što je i istina, no očuvanje okoliša počinje u domovima. Tamo treba početi reciklirati i poučavati djecu i mlade na odgovorno ponašanje prema okolišu.

Svatko od nas je dužan mlade informirati o važnosti očuvanja okoliša, tako da raste ekološka osviještenost. Bile to male ili velike stvari, ali čak će i male promjene sigurno djelovati na izlaz iz ovog doba globalnog zatopljenja, efekta staklenika i prirodnih nepogoda koje su rezultat stakleničkih plinova. Isto tako, treba stimulirati kupnju i upotrebu eko prijateljskih proizvoda koji se proizvode s mišlju da postupak izrade kao i distribucije tih proizvoda nema bilo kakve negativne učinke ili štetu po okolišu. Puno ljudi je protiv štetnih kemikalija i potiču korištenje i proizvodnju eko proizvoda. Krajnje je vrijeme da se pruži podrška za takav zeleni pokret i ideje koje se odnose na podizanje svijesti u javnosti o korištenju samo eko prijateljskih proizvoda u budućnosti, ako se žele zaustaviti velike katastrofe. Ovo ne samo da će koristiti nama i budućim naraštajima, nego će učiniti proizvodnju kvalitetnom i pouzdanom. Eko proizvodi će dati nova radna mjesta u sigurnom okruženju. Industrije će morati dati više pažnje proizvodnji, uštedi energije, korištenju organskih materijala, pakiranju, prodaji i distribuciji gotovih proizvoda.

Da bi mladi građanin i građanka postao subjekt političkog odlučivanja trebao bi biti upoznat s pojmovima poput vladavine prava, ljudskih prava, ljudskog dostojanstva, nediskriminacije, socijalnih prava, slobode izražavanja, ... te s različitim formama sudjelovanja u demokratskim procesima.

MLADI I CIVILNO DRUŠTVO

ORGANIZACIJE MLADIH

Najveći problem za djelovanje udruga mladih čini dostupnost adekvatnog prostora. Postojeći prostori su neadekvatni ili se dobivaju po nemogućim uvjetima ili ih jednostavno nema. Takvo stanje otežava stvaranje udruga, njihovo djelovanje, a na kraju i privlačenje članova. Osim prostora, javlja se i financijski problem, odnosno ne postoji stalni priljev novca koji bi omogućio učestaliju prisutnost i aktivnost udruga; neuređeni odnosi s nadležnim tijelima: neprepoznavanje dobrovoljnog i dobronamjernog angažmana, nepostojanje komunikacijskih kanala, nepoznavanje formalnih procedura, zatvorenost obrazovnih ustanova, vladavina potrošačke kulture,...

Organizacije mladih posljednjih su se godina izrazito ojačale kroz programe koje nude jače udruge, poput savjetovanja za udruge, izobrazbe za udruge i sl.. Potrebno je poticati da jače organizacije pomažu novim, mladim organizacijama kako bi što prije došle do razine kada samostalno mogu voditi svoje poslovanje i pisati projekte. Vrlo je važno da udruge pomažu jedne drugima upravo zbog najvažnijeg razloga – čvrstog partnerstva na europskim projektima.

VOLONTERSKI RAD MLADIH

Volonterski rad mladih posebno je važno područje za stjecanje radnog iskustva i vještina, te za adekvatno sudjelovanje mladih u društvenom razvoju i afirmaciji društvene solidarnosti. Kroz volontiranje mladima se pruža mogućnost usmjeravanja profesionalnih interesa, pomaganja drugima i unapređenja određene djelatnosti u svojoj zajednici. Informacije o mjestima za volontiranje nedostupne su široj javnosti, a formalni mehanizam vrednovanja volonterskog rada nije uspostavljen. Potencijal koji leži u dobrovoljnom radu mladih iznimno je velik i uporabljiv na najrazličitijim područjima: od obnove infrastrukture na ratom pogođenim područjima, pomoći prometno i socijalno izoliranim naseljima, pošumljavanja i zaštite prirode, pa do socijalizacije liječenih ovisnika. Mladi polako shvaćaju kako je volonterski rad ne samo dostupan već i potrebit za zajednicu ali isto tako da se polako počinje vrednovati u određenim situacijama (poput dobivanja ECTS bodova na nekim fakultetima, boljeg bodovanja prilikom javljanja na natječaj za posao,...).

MEDIJSKA DJELATNOST MLADIH

Prisutnost mladih u javnom prostoru, kao i omogućavanje mladima da koriste medije i informacijske tehnologije, važan je preduvjet za sudjelovanje mladih u društvenom i ekonomskom razvoju. Pružiti mogućnost mladima da aktivno stvaraju vlastiti javni prostor znači omogućiti im da, kroz razmjenu ideja i stavova, promoviranje vlastitih vrijednosti, kritičko ispitivanje trendova u društvu, razvijaju svijest o vlastitoj ulozi u razvoju zemlje.

EUROPA I MLADI

Problem je što su mladi slabo informirani o zakonima i načinima života u Europskoj uniji. Naime, mladi nemaju stav o tome je li dobro ili loše što ulazimo u Europsku uniju. Nezainteresiranost mladih za EU je zabrinjavajuća upravo zato što će oni činiti europsko građanstvo, a neće biti upoznati s načinom funkcioniranja EU-a i očekivanjima koja se stavljaju pred njih. Da bi se to ispravilo, potrebno je vršiti sustavnu edukaciju mladih o zakonima i načinu života koji je tipičan za EU i koji će za neko vrijeme postati naš način života. Iznimno je važno da se ostvari osobni kontakt s mladima EU-a čime će se prevladati prvotno nepovjerenje koje se javlja u svakom kontaktu s nečim novim i razviti novi stavovi o europskim zemljama rastrećeni okova prošlosti.

PRIJEDLOG MJERA

5.1. Podupirati rad Savjeta mladih Krapinsko-zagorske županije.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija

SURADNICI/PARTNERI: nevladine udruge

5.2. Poticati mlade na aktivno sudjelovanje u demokratskim procesima promoviranjem demokratske političke kulture i edukacijom o političkom sustavu.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija

SURADNICI/PARTNERI: nevladine udruge

5.3. Senzibilizirati županijske, gradske i općinske vlasti za suradnju s mladima te definiranje i rješavanje/osiguravanje njihovih potreba i problema.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija

SURADNICI/PARTNERI: nevladine udruge, općine i gradovi

5.4. Provoditi istraživanja o mladima radi boljeg upoznavanja njihovih stavova o pitanju ljudskih prava.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, nevladine udruge

SURADNICI/PARTNERI: osnovne i srednje škole, općine i gradovi

5.5. U suradnji s organizacijama civilnog društva i obrazovnim institucijama preventivnim programima sprječavati sve oblike nasilja, rasizma, šovinizma, seksizma, homofobije i ksenofobije uz razvijanje svijesti o uvažavanju pluralizma kulturnih obrazaca.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, nevladine udruge, općine i gradovi

SURADNICI/PARTNERI: osnovne i srednje škole

5.6. Poticati programe vezane uz dekonstrukciju rodni stereotipa i prevenciju nasilja u partnerskim odnosima mladih

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, nevladine udruge, općine i gradovi

SURADNICI/PARTNERI: osnovne i srednje škole

5.7. Razraditi programe društvenog uključivanja mladih s manje mogućnosti.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, nevladine udruge

SURADNICI/PARTNERI: osnovne i srednje škole, općine i gradovi

5.8. Učiniti dostupnim dokumente i izvješća o stanju ljudskih prava KZŽ kroz sustav državne uprave, obrazovnih ustanova i organizacija mladih.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija

SURADNICI/PARTNERI: nevladine udruge

5.9. Educirati mlade o održivom razvoju i ekologiji.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, nevladine udruge

SURADNICI/PARTNERI: Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Krapinsko-zagorske županije

5.10. Kontinuirano podupirati ekološke projekte

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, nevladine udruge

SURADNICI/PARTNERI: Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Krapinsko-zagorske županije

5.11. Učiniti dostupnim dokumente i izvješća o stanju okoliša i održiva razvoja KZZ.**NOSITELJI:** Krapinsko-zagorska županija**SURADNICI/PARTNERI:** Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Krapinsko-zagorske županije, nevladine udruge**5.12.. Provoditi edukativne sadržaje za mlade o Europskoj uniji redovitim uključivanjem mladih u obilježavanje Dana Europe.****NOSITELJI:** Krapinsko-zagorska županija, nevladine udruge**SURADNICI/PARTNERI:** ustanove, institucije, organizacije na području KZZ**5.13. Podupirati organizaciju volonterskih kampova mladih.****NOSITELJI:** Krapinsko-zagorska županija, nevladine udruge**SURADNICI/PARTNERI:** ustanove, institucije, organizacije na području KZZ**5.14. Poticati gospodarske subjekte na podupiranje projekata mladih.****NOSITELJI:** Krapinsko-zagorska županija, gospodarski subjekti**SURADNICI/PARTNERI:** nevladine udruge**5.15. Poticati projekte koji će povezivati generacije djece, mladih, odraslih i umirovljenika kako bi se jačala zajednica.****NOSITELJI:** Krapinsko-zagorska županija, nevladine udruge**SURADNICI/PARTNERI:** HZZ, općine i gradovi

Kultura mladih i slobodno vrijeme

6

Slobodno vrijeme, kao suprotnost obvezama, označava vrijeme u kojem osoba može sama upravljati svojim vremenom i raspoređivati ga prema vlastitim željama, ciljevima i mogućnostima. No, slobodno vrijeme skupine mladih poprilično je zapostavljeno područje na koje središnja država nema mnogo neposrednog utjecaja. Organizirana briga o slobodnom vremenu mladih ostaje na lokalnoj razini, u okvirima aktivnosti i programa nevladinih organizacija, vjerskih zajednica te rijetkih aktivnosti i programa tijela lokalne samouprave. Kultura i umjetnost mladih uglavnom je kroz društvo i medije stereotipizirana kao opasna, suprotstavljena vrijednostima dominantne kulture i destruktivna te se zbog toga u velikoj mjeri nalazi na marginama društva.

Posebno važan dio slobodnog vremena mladih zauzimaju, ili bi trebale zauzimati, sportske i rekreativne aktivnosti. Primijećeno je da sve manji broj mladih sudjeluje u sportskim aktivnostima što ima značajnih posljedica na opće zdravstveno stanje te skupine.

Slobodno vrijeme prvenstveno je važno kao područje života od iznimnog značaja za socijalizaciju mladih. U suvremenom životu izbor profesije može ovisiti i o izboru aktivnosti kojima se mladi bave u slobodno vrijeme. Izbori aktivnosti u slobodno vrijeme određeni su subjektivnim faktorima – društvenim položajem, obrazovanjem, sposobnostima, stečenim navikama – i objektivnim faktorima kao što su kulturno nasljeđe uže i šire okoline te aktualna ponuda i dostupnost određenih sadržaja. Ponuda i različitost sadržaja u slobodnom vremenu načelno omogućuju da se u okviru tog vremena razvijaju postojeći ljudski potencijali koji u profesionalnom radu nisu iskorišteni. Funkcije uže shvaćenog slobodnog vremena su odmor, zabava i razvoja te razvoj ličnosti.

Izvanastavne sportske aktivnosti učenika najčešće se odvijaju u gradskim i općinskim te školskim sportskim klubovima koji se uglavnom tretiraju kao temelj amaterskog i profesionalnog sporta. Iako je osnovna namjera organiziranja školskih sportskih klubova bila uključivanje što većeg broja učenika i učenica, danas izuzetno mali (čak i zanemariv) broj srednjoškolaca/ki sudjeluje u sportskim aktivnostima unutar škole što ima značajnih posljedica na zdravstveno stanje mladih. Mnoge škole (kad i imaju odgovarajuću sportsku dvoranu i vanjske terene) nemaju potreban standard održavanja i, posebice, opremanja.

Slobodno vrijeme prvenstveno je važno kao područje života od iznimnog značaja za socijalizaciju mladih

Ukratko, vezano uz poglavlje Kultura mladih i slobodno vrijeme, problemi se posebno odražavaju na:

- nedostatnu komunikaciju između državnih i lokalnih struktura te mladih ljudi koji osmišljavaju, kreiraju i realiziraju kulturne i sportske programe i aktivnosti;
- nedostatnu uključenost mladih u procese donošenja odluka o potrebama, strategijama i financiranju programa za kulturu i slobodno vrijeme mladih;
- nedostatno razvijene mehanizme društvene afirmacije i promocije mladih, talentiranih umjetnika po završetku umjetničkih škola i akademija;
- nedostatak multifunkcionalnih centara za mlade na lokalnoj razini;
- nepristupačnost velikih sportskih objekata neprofesionalnom (amaterskom) sportu mladih.

Na koncu, sudjelovanje mladih u sustavu odlučivanja te kreiranja vlastitih programa i slobodnih aktivnosti je iznimno važno. Kad mladi sami poželes inicirati, oblikovati i provoditi programe osmišljavanja slobodnoga vremena, lokalna samouprava treba pronaći načine na koje im u tome može pomoći te im osigurati uvjete za rad.

PRIJEDLOG MJERA

6.1. Sustavno izrađivati analizu potreba mladih KZZ radi pronalaženja najboljeg pristupa mladima i osmišljavanja odgovarajućih programa.

NOSITELJI: nevladine udruge

SURADNICI/PARTNERI: Krapinsko-zagorska županija, općine i gradovi

6.2. Izraditi prijedlog rješavanja obnove sportskih prostora srednjih škola te poticati škole na izradu sustava korištenja školskih sportskih prostora.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, općine i gradovi

SURADNICI/PARTNERI: nevladine udruge, osnovne i srednje škole

6.3. Organizirati godišnje sportske igre mladih

NOSITELJI: nevladine udruge

SURADNICI/PARTNERI: Krapinsko-zagorska županija, Športska zajednica Krapinsko-zagorske županije

6.4. Poticati i potpomagati sportske organizacije u radu s mladim uzrasnim kategorijama te posebno poticati uključivanje djevojaka u sportske aktivnosti.

NOSITELJI: nevladine udruge

SURADNICI/PARTNERI: Krapinsko-zagorska županija, Športska zajednica Krapinsko-zagorske županije

6.5. Katalogizirati sadržaje koje sportski klubovi vode i razvijaju za mlađe dobne skupine.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, Športska zajednica Krapinsko-zagorske županije

SURADNICI/PARTNERI: nevladine udruge

6.6. Izraditi programe za stimuliranje i razvoj mladih umjetnika kroz financijsku pomoć prilikom predstavljanja, izvođenja ili izdavanja djela te im omogućiti besplatno korištenje javnih prostora za takve programe.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, nevladine udruge

SURADNICI/PARTNERI: kulturne ustanove

6.7. Kontinuirano financijski podupirati web-stranicu www.zagor.info kao središnji portal namijenjenog informiranju mladih o svim aspektima njihova života u Krapinsko-zagorskoj županiji.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija

SURADNICI/PARTNERI: nevladine udruge

6.8. Poticati ustupanje prostora u vlasništvu lokalne i regionalne samouprave mladima za stvaranje lokalnih centara za mlade te podupirati njihovo djelovanje.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, općine i gradovi

SURADNICI/PARTNERI: nevladine udruge

6.9. Sufinancirati potrebe mladih u području kulture i organizacije slobodnog vremena.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, općine i gradovi

SURADNICI/PARTNERI: nevladine udruge

6.10. Izraditi programe poticanja kulturnog stvaralaštva mladih.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, nevladine udruge

SURADNICI/PARTNERI: kulturne ustanove

6.11. Poticati projekte udruga i klubova mladih međunarodnog karaktera radi promicanja interkulturalne suradnje.

NOSITELJI: Krapinsko-zagorska županija, nevladine udruge, općine i gradovi

SURADNICI/PARTNERI: kulturne ustanove

Preporuke nevladinim organizacijama

7

Županijski program djelovanja za mlade KZZ mogu provoditi različite organizacije, institucije i udruge. Kako bi se što kvalitetnije provodili projekti potrebno je da udruge surađuju na projektima s drugim udrugama i da umrežuju ideje.

Nevladinim organizacijama preporuča se:

- povezivanje na lokalnoj razini i pomaganje u osnivanju Savjeta mladih kako bi pomoću svojih predstavnika aktivno sudjelovali u njegovu radu
- redovito davanje programa i izvješća radi financiranja iz proračunskih sredstava
- javno djelovanje u svrhu izgradnje partnerskog odnosa s tijelima državne uprave i lokalne samouprave;
- uključivanje u rad tijela koja odlučuju o interesima mladih na svim razinama;
- provođenje programa stručnog osposobljavanja mladih za razvoj svoje lokalne zajednice, te na drugim područjima gdje lokalne udruge još uvijek nisu dovoljno razvijene;
- osmišljavanje i provođenje (neformalnih oblika) obrazovanja za izgradnju civilnoga društva u koje bi se aktivno uključivali mladi koji nisu obuhvaćeni obrazovnim procesom;
- aktivno uključivanje u kampanje kojima je za cilj prevencija i suzbijanje ovisnosti i svih oblika rizičnog ponašanja mladih;
- međusobna podrška i suradnja na načelu generacijske solidarnosti, radi razmjenjivanja informacija, usklađivanju djelovanja i poticanja zajedničkih projekata za mlade;
- inicirati osnivanje, obnovu i izgradnju ekoloških, kulturnih i sličnih centara, informativnih centara za mlade, višefunkcionalnih klubova i sličnih okupljališta mladih;
- osnaživati postojeća te inicirati osnivanje novih omladinskih i studentskih informativnih i obrazovnih glasila;
- osnaživati nacionalni sustav povlastica za mlade u putničkome prometu, smještaju, obrazovanju, kulturi, trgovini, uslugama, zabavi i drugim segmentima koji su od interesa za mlade;
- poticati kreativnost u raznim područjima obrazovanja, zabave, kulturnih, ekoloških i ostalih područja, čime se ostvaruje širenje područja djelovanja mladih;
- suradnja s lokalnim i županijskim medijima radi informiranja o životu i radu mladih i njihovih udruga;
- povezivanje udruga na županijskoj razini i stvaranje informativne mreže radi komunikacije i informiranja o projektima i programima nevladinih udruga.

Preporuke gradovima i općinama

8

Radi uspješnog ostvarenja ovoga Programa, ali i unapređenja društvenog položaja mladih potrebno je da općine i gradovi poduzmu sljedeće aktivnosti:

- izraditi općinski/gradski program djelovanja za mlade
- poticati rad udruga mladih i za mlade
- razvijati partnerski odnos s mladima
- poticati kreativnost u područjima obrazovanja, zabave, kulture, ekologije i ostalih područja, čime se ostvaruje širenje područja djelovanja mladih
- osigurati sudjelovanje mladih u procesima odlučivanja
- sufinancirati programe mladih na području kulture i slobodnog vremena
- osnivati i otvarati centre za mlade, a na načelima partnerskog odnosa
- djelovati u skladu s načelima i ciljevima ovog programa
- svojim djelovanjem promicati ravnomjerno uključivanje djevojaka i mladića u svoj rad.

Kao jedan od oblika samofinanciranja udruga, poticati da suradnjom općina i gradova s udrugama, isti koriste usluge udruga umjesto vanjskih izvođača, koje djeluju na sličnim područjima kao što je izrada web stranica, izrada grafičkih predložaka i sl.

Krapinsko-zagorska
županija

**MREŽA
UDRUGA
ZAGOR**

Svi zainteresirani za kreiranje,
provedbu, revidiranje i podršku
provođenju ŽPDM-a mogu se javiti:

**Upravni odjel za zdravstvo,
socijalnu skrb, udruge i mlade**

Adresa: Krapina,
Magistratska ulica 1-3 (1. kat)
Telefon: 049/329-078, 049/329-077
Telefax: 049/329-079
Email odjela: zdravstvo@kzz.hr
Web: www.kzz.hr

Mreža udruga Zagor

Adresa: Zabok, Trg Dragutina Domjanića 6
Telefon: 049/222-635, 098/183-1380
E-mail: mreza@zagor.info
Web: www.zagor.info

**Savjet mladih
Krapinsko-zagorske županije**

Adresa: Krapina, Magistratska ulica 1-3
Telefon: 049/329-256
E-mail: savjetmladihkzz@gmail.com
Web: www.savjetmladihkzz.zagor.info

Zahvaljujemo aktivistima i aktivistki-
njama koji su pomogli pri revidiranju
ŽPDM-a:

- 1 Dragiša Totić
- 2 Viktorija Kunštek
- 3 Petra Črnjević
- 4 Elizabeta Škvorčec
- 5 Željko Đurin
- 6 Ivana Zadro Ferdelja
- 7 Valentina Hanžek
- 8 Zvonimir Babić
- 9 Zlatko Martinek
- 10 Ksenija Martinek
- 11 Marina Znika
- 12 Jasmina Šoda
- 13 Ivana Orešić
- 14 Karlo Kralj
- 15 Bojana Birač
- 16 Perica Krušelj
- 17 Tajana Broz
- 18 Ivana Radanović

